

FERDINANDY GYÖRGY

A brácsás

Tán csodállak, ámde nem szeretlek – mondta a brácsás. Engem, uram, nem csodálnak. Nálam ez pont fordítva van. A brácsa nem vezető szólam. Még a neve sem olyan.

Akar egy példát? – kérdezte. Ha jár cirkuszba, meg fogja érteni. Szóval, az artisták fent szaltóznak a fényben. Lent a porondon pedig áll egy alapember. Az, aki tartja őket. Akinek a vállára ugranak.

Tudja, volt idő, amikor többet akartam. Útban hazafelé ma is minden este az áriákat hallgatom.

Valami hiányzott belőlem. Talán a szorgalom. De ezt behoztam azóta sokszorosán. Több volt bennem, ez az igazság. Nálam kisebbek is leköröztek. Nem furcsa, hogy ezt ilyen pontosan tudom?

Valami törés – mondta. Hiába keresem, megvolt mindig is. Tessék, vegyünk csak a nőket! A párválasztás a legnagyobb dolog a világon. És hát, ki érti ezt? Soha nem én választottam a páromat.

Van kutyája? – kérdezte a brácsás. Miért nincs? A szeretet, tudja, egyszerű dolog. Fogja magát, elmegy egy ilyen menhelyre, megnézegeti az állatokat. Maga persze válogatna magának. Én nem. Én csak hagyom, hogy kiválasszanak.

A mostanit – mondta – a Cinkét, karácsony este találtam. Kint ácsorgott a hóban. Alig néztem rá, megindult utánam. A sarkon visszafordultam: még mindig követett. Nem szóltam hozzá, nem bíztattam, nem tettem egyetlen mozdulatot. Mégis beugrott mellém. Nem volt kétséges, eldöntötte. Hozzám tartozott.

A nevét egy nő adta neki. Egy lány, aki azóta már elhagyott. Ez pedig, a Cinke, maradt. Kiválasztott magának, én pedig – mondom – mindig hagytam, hogy kiválasszanak.

*

Szóval a nők! – folytatta a brácsás. Mióta az eszemet tudom, nálam mindig reménytelen volt a szerelem. Az első meghalt a háborúban, a másodikat elvette valami idegen. Tizenkét éves voltam, kapus egy belga klub kölyökcsapatában. Meg akartam halni: a kapusok ilyenek. A harmadiknak már nem is mentem a közelébe. Minek!

Tánciskolában dolgoztam, ruhatárban. Én táncoltattam a lányokat, akik petrezselymet árultak. Akiket nem kért fel senki. Ez volt a munkaköröm,

a többiek szóba se jöhettek. Azok, akik esetleg tetszettek volna nekem. Így alakult. De lehet, hogy amúgyis ilyen volt a természetem.

Van azért tudja ebben valami félelmetes. Az embernek családja van, felelősége, és igazából soha nem akarta. Mindig mások, mindig a körülmények döntenek.

A nők ugye sok mindent megbocsátanak. De azt soha, hogy nem voltak fontosak. És hát tulajdonképpen ez sem igaz. Mert én, tetszik érteni, szeretem az embereket. Őket is megszerettem, az első évek után, amikor másoknál – hallom – elmúlik a szerelem.

Későn, kérem. Addigra kiismertek. Nem kegyelmeztek nekem.

Hát igen – mondta a brácsás. Elmúltak az évek. A brácsa ugye mélyhegedű. Kinek van füle hozzá? Ki veszi észre, hogy ott vagyok én is? Ki hallaná meg az én dünnyögésemet!

Egy szó mint száz, egy idő óta nem választ már ki magának senki sem.

*

Mostanában néha elgondolkodom. Fordulópontok voltak az én életemben is. Például, a háború: meneküljön-e az ember, amikor már itt van a front az ablak alatt?

Vagy tessék, Belgium. Kisfiú voltam, befogadott egy belga család. Azután kijött értem a Vöröskereszt. Kérdezték, én pedig nem mertem megmondani, hogy mit is akarok.

Később visszamentem Flandriába. A forradalom után mindenki kint caplatott az országutakon. De akkor már nem élt a család, aki örökbefogadott.

Zenéltem, megcsináltam az életemet. Volt házam és hazám mindenütt, ahol éltem. Hogy mi lett belőlük? Hát elvitték az asszonyok. Az első szóra odaadtam, csakhogy menjenek.

Haza akartam települni minden válásom után. Vissza – csinálni azt az országutat. Mégis maradtam, érti? Most mégis itt vagyok.

Nemrég megvettem a sírhelyemet – mondta a brácsás. A szüleim közelében, az Érdi úton. Szép kis kriptá, a fényképe itt van az asztalon. A többi pedig már nem énrám tartozik. Majd csak hazavisznek, ha úgy alakul a dolog.

*

A zenekarban ketten vagyunk fehérek: egy kárpátaljai nő meg én. Szekundás az a nő, másodhegedűs, de van úgy, hogy ő játssza a szólót. A bennszülöttek szeretnek muzsikálni. Itt még reggel is frakkban járnak a filharmonikusok. Csakhát fegyelmezetlenek: az egyik elkésik, a másik otthon marad.

Engem észre se vesznek. Megszokták, hogy minden próbán ott vagyok.

A fiammal élek – mondta a brácsás. Nekem sose kellett bíróságra járnom a gyerekeimért. Az anyjuk mindig rámtestálta őket. Velem ugye biztonságban vannak, így mondták. És elhúzták a szájukat.

A gyerek húsz éves. Tanul. Én főzök rá, mosok, vasalok. Keveset beszélünk. Néha szeretném megsimogatni a fejét. De azután visszahúzom a kezem és hallgatok.

A múltkor ült mellettem egy férfi az éjszakai járaton. Az apját vitte haza. Az öreg, tudja, egészen hamuszürke volt, és folyt róla a verejték. Ez meg törölgette az arcát, simogatta. El sem engedte a kezét egész úton.

Renének hívták. Fodrász Floridában. Hajlotthátú, nagydarab ember, egészen olyan, mint az apja. Még a haja is úgy hullott, és a hangja is egészen olyan.

És hát én akkor, ott éjjel, sírvafakadtam. Megértettem, amit ki se mertem mondani addig: azt, hogy nem szeret a fiam.

*

Az első feleségem francia nő volt. Harmincéves, amikor magamra hagyott. Ő mondta, hogy aki nem képes választani, az nem tudja, hogy mi a szerelem. Az ilyen ember – panaszolta sírva – rosszabb, mint a rablógyilkosok. Így mondta, látja, nem felejtettem el. Pedig ennek ma már több mint harminc éve van.

Igaza lett volna? Tényleg tönkrement, aki csak hozzám kötötte az életét? Én csak annyit vettem észre, hogy összeroppantak, egyik a másik után. Hiába tartottam őket a vállamon.

Én – nem roppantam össze. Nem engedhettem meg magamnak. Talán, mert mindig volt bennem valami törés. Nem történhetett velem semmi új dolog.

Mások is vannak így. Ismertem egy zenészt, aki azt mondta: azért, hogy szárnyra kapjon a dal, meg kell hozni ezt a kis áldozatot.

A muzsikáért adtam volna oda mindent? Ebbe bele lehetne nyugodni talán. A zene egész embert kíván. Azok, akik felérnek a csúcsra, mindig ilyen szépeket mondanak.

De a brácsa ugye nem vezető szólam. És ezek a feketék nem a New York-i filharmonikusok. Tudom, persze, hogy viola nélkül nem lehet. Ezzel vigasztalodom. Ha meginog az alapember, összeomlik a torony.

Tán csodállak, ámde nem szeretlek – mondta a brácsás. Kár volt? Érdemes? Egy idő óta ezen gondolkodom.